

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนสร้างคน สร้างชาติ : สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

ภารกิจด้านวิชาการของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ได้กำหนดให้มีการสังเคราะห์ถอดบทเรียนจากงานประชุมวิชาการประจำปี 2557 **สร้างคน สร้างชาติ : สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม** ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2557 ณ ห้อง Miracle Grand Convention Hall โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 1,200 คน

วัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) ถอดบทเรียนบุคคลและองค์กรต้นแบบของ สท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางการพัฒนามาตรการ กลไกในการดำเนินงานของ สท. ในระยะต่อไป

วิธีการสังเคราะห์งาน ประกอบด้วย

- 1) คัดเลือกงานวิจัย บทความ หรือผลงานด้านวิชาการที่จะนำเสนอในงานประชุมวิชาการของ สท. ประจำปี 2557 จากนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต และนักศึกษาที่ สท. เป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิญชวนส่งผลงาน
- 2) คัดเลือก รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัย บทความ หรือผลงานด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการส่งเสริมสวัสดิภาพ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และการพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และเครือข่าย เพื่อจัดทำเป็นเอกสารประกอบการประชุม
- 3) ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และถอดบทเรียนในการประชุมวิชาการประจำปี 2557
- 4) สังเคราะห์ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554-2556
- 5) จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน สังเคราะห์ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 - 2556 พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเพื่อการจัดงานประชุมวิชาการของ สท. ประจำปี 2558 ต่อไป

รูปแบบการสังเคราะห์ถอดบทเรียน ประกอบด้วย

- 1) การถอดเป็นเรื่องเล่าเป็นการนำเสนอผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) การแสดงผลการโชว์ผลงานโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินงานในปี 2557 ทั่วประเทศ
- 2) ถอดบทเรียนการวิเคราะห์ประเด็นงานวิจัยตาม 3 ห้องย่อย
- 3) การสังเคราะห์ผลงานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างปี 2554-2556

ผลการสังเคราะห์ถอดบทเรียน มีดังนี้

1. การนำเสนอผลงานวิจัยทั้งหมด 9 เรื่อง ได้แก่

1.1 ผลงานวิจัยเรื่อง “สถานการณ์ ผลกระทบ และแนวทางการส่งเสริมสวัสดิภาพคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ด้วยนวัตกรรมเสริมสร้างความรัก ผูกพันในครอบครัวเพื่อสังคมที่ปลอดภัย” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ศูนย์วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผลงานวิจัยเรื่อง “โครงการการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 รายงานผลการศึกษา เรื่อง “การเข้าถึงสิทธิในกองทุนสวัสดิการชุมชนของผู้ด้อยโอกาส” โดย นางชนิษฐา กมลวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส สท.

1.4 รายงานผลการศึกษา เรื่อง “โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ.2550 - 2554)” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 ผลงานวิจัยเรื่อง “กอดินโมเดล (KONGDIN MODEL) นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนวัดกอดิน” โดย นายชยุต พิพัฒฐาตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกอดิน จังหวัดระยอง

1.6 ผลงานวิจัยเรื่อง “การจัดชุดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อการดูแลเด็กด้อยโอกาสนอก ระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา” โดย ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ และ ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ศุภสิทธิ์ พรรณนารุโณทัย อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.7 ผลงานวิจัยเรื่อง “การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่าน - เขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบันได 4 ขั้น” โดย นายพุฒิไพโรจน์ โชติกุลศิริปัญญา และนายสรรเสริญ วีระพจนานันท์ โรงเรียนแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

1.8 ผลงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อ เอชไอวีของพนักงานบริการทางเพศ” โดยนายสัญญา สุขขำ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี

1.9 ผลงานวิจัยเรื่อง “มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติด” โดย นางสาวสุรัสวดี กัลยาสิทธิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการสังเคราะห์ พบว่า มีผลงานที่เป็นนวัตกรรม 5 เรื่อง ได้แก่

1) นวัตกรรมเสริมสร้างความรัก ผูกพันในครอบครัวเพื่อสังคมที่ปลอดภัย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร

2) นวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

3) นวัตกรรมกงดินโมเดล (KONGDIN MODEL) นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนวัดกงดิน” โดย นายชยุต พิพัฒฐาตร

4) นวัตกรรมการจัดชุดสวัสดิการพื้นฐาน เพื่อการดูแลเด็กด้อยโอกาสนอกระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงในระบบการศึกษา โดย ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์ และ

5) การแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอ่าน - เขียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบันได 4 ขั้น โดย นายพุมไพโรจน์ โชติกุลศิริปัญญา และนายสรรเสริญ วีระพจนานันท์

ผลงานที่น่าสนใจแสดงผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติผ่านยุทธศาสตร์ มาตรการการดำเนินการมี 2 เรื่องที่เป็นการประเมินผลนโยบายผู้สูงอายุ คือ “โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ.2550 - 2554)” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ และ “มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติด” โดย นางสาวสุรัสวดี กัลยาสิทธิ์ มิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 2 เรื่องได้แก่ “การเข้าถึงสิทธิในกองทุนสวัสดิการชุมชนของผู้ด้อยโอกาส” โดย นางชนิษฐา กมลวัฒน์ และ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกัน การติดเชื้อเอชไอวีของพนักงานบริการทางเพศ” โดยนายสัญญา สุขขำ

2. ผลงานที่มีความเป็นเลิศ (Good Practice) ขององค์กรภาคีเครือข่ายมี 5 ผลงาน ได้แก่

2.1 ผลงาน “โครงการเฝ้าระวังและคุ้มครองเด็กตำบลดอนแก้ว” โดย ดร.อุบล ะไวทย์ณาวินชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2.2 ผลงาน “โครงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในเด็กและเยาวชน” โดย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

2.3 ผลงาน “การอบรมเชิงปฏิบัติการการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบปัญหาเอดส์” โดย นางพรทิพย์ แท่งทอง ชมรมอาสาสมัครดูแลคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์ ตำบลปากพูนจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 ผลงาน “ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลางผู้สูงอายุ)” โดย นายนคร กิติพุทธนगर นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.5 ผลงาน “โครงการสร้างสำนึกพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย” โดย นางสาวจิราภรณ์ ศรีถาวร รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโสภนกกเต็น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ผลการสังเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่กระจายตัวอยู่ในระดับชุมชน และเป็นการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ และกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ

3. การยกย่องเชิดชูคนต้นแบบ 14 ท่าน ได้แก่ คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนจำนวน 9 ท่าน รองลงมาคือ คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ 2 ท่าน คนต้นแบบขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชน 1 ท่าน คนต้นแบบด้านผู้ด้อยโอกาส 1 ท่าน มีเพียง 1 ท่านที่เป็นคนต้นแบบด้านการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีองค์กรต้นแบบจำนวน 10 องค์กร

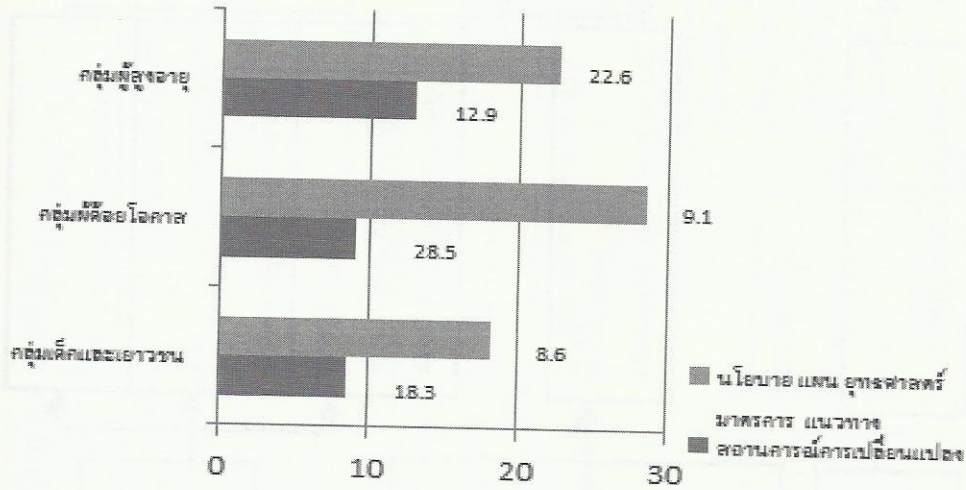
4. ผลการสังเคราะห์งานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่าง ปี 2554-2556 พบว่า ผลงานวิจัยที่พบมากที่สุดคือ ผลงานด้านผู้ด้อยโอกาส มีจำนวน 70 เรื่อง (ร้อยละ 37.6) รองลงมาคือ ผลงานด้านผู้สูงอายุมีจำนวน 66 เรื่อง (ร้อยละ 35.5) และผลงานด้านเด็กและเยาวชนมีจำนวน 50 เรื่อง (ร้อยละ 26.9) ผลงานจำนวน 129 เรื่อง (ร้อยละ 69.4) ของทั้ง 3 กลุ่มเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ มาตรการการขับเคลื่อนการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมาย รองลงมาเป็นผลงานด้านสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 57 เรื่อง (ร้อยละ 30.6) ผลงานการขับเคลื่อนการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายพบว่าจุดเน้นอยู่ที่มาตรการสร้างคน : การส่งเสริมทางสังคมมากกว่ามาตรการการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป จุดท้าทายของการขับเคลื่อนนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไปเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ การจัดทำสมัชชาเด็กและเยาวชน สมัชชาผู้ด้อยโอกาส และสมัชชาผู้สูงอายุที่มาจากความร่วมมือร่วมของประชาชน และการจัดทำข้อเสนอให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป (ดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์งานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างปี 2554-2556

กลุ่มเป้าหมาย	ประเด็นสถานการณ์การ	ประเด็น นโยบาย แผน	รวม
	เปลี่ยนแปลง	ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทาง	
เด็กและเยาวชน	8.6	18.3	26.9
	(16)	(34)	(50)
ผู้ด้อยโอกาส	9.1	28.5	37.6
	(17)	(53)	(70)
ผู้สูงอายุ	12.9	22.6	35.5
	(24)	(42)	(66)
รวม	30.6	69.4	100.00
	(57)	(129)	(186)

กราฟแสดงผลการสังเคราะห์งานวิชาการ รายงานสถานการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย รายงานการประเมินผล ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างปี 2554-2556

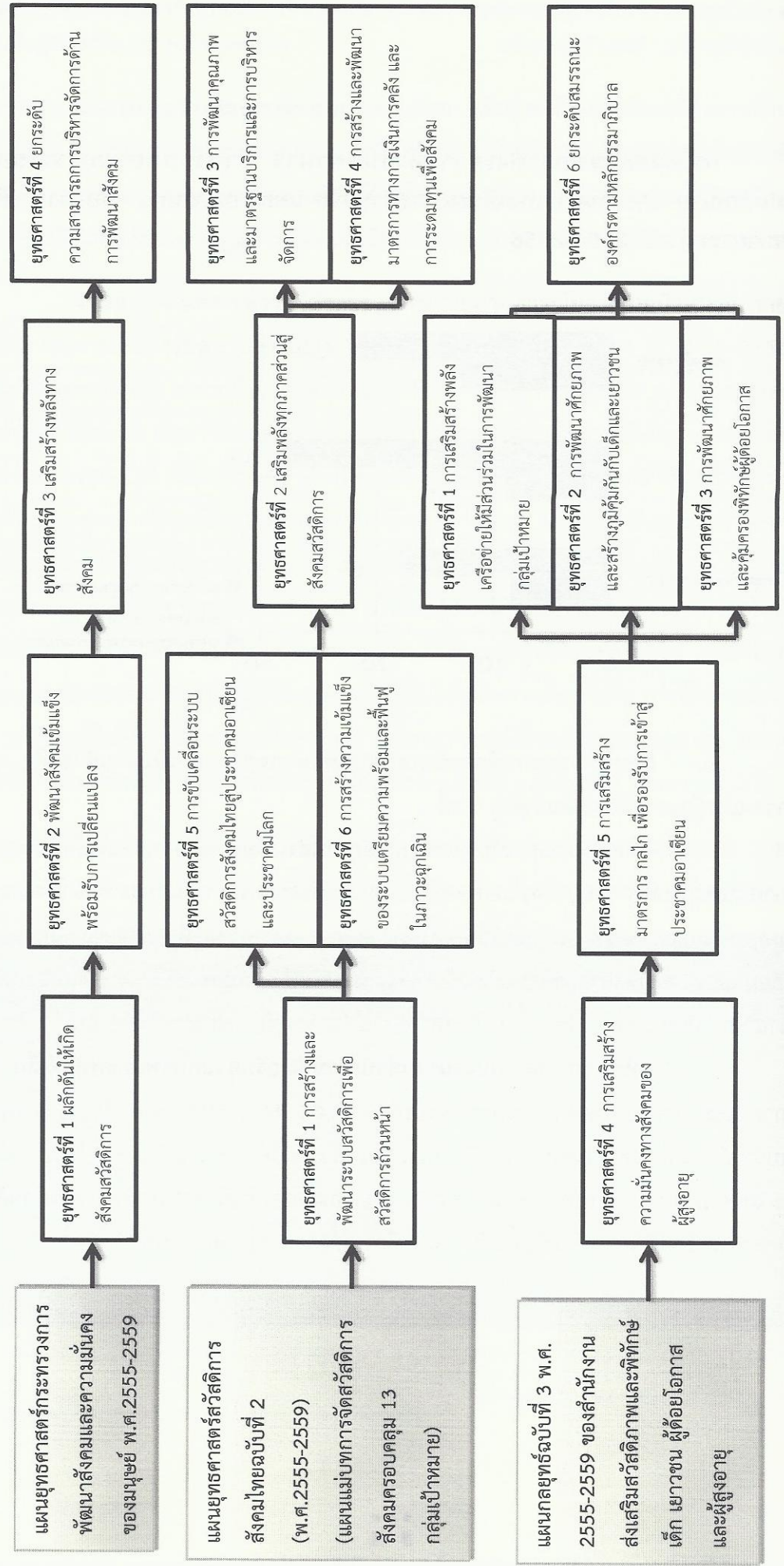
5. ผลการสังเคราะห์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างพลังทางสังคม ข้อเสนอแนะว่า กระทรวงได้กำหนดบทบาท วัตถุประสงค์ของ สท. เป็นหน่วยสนับสนุนวิชาการกับหน่วยงานในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

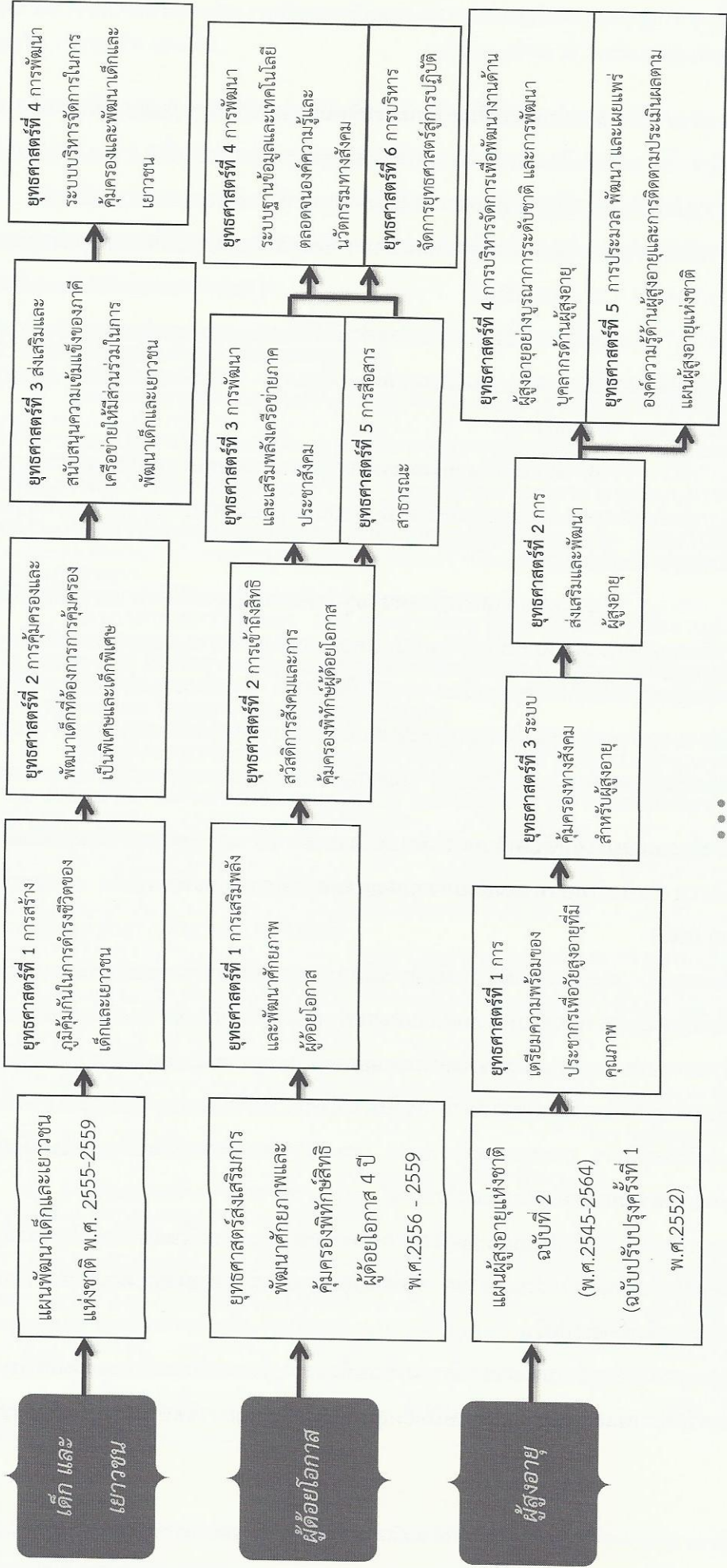
2. ทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) มีแผนกลยุทธ์ฉบับที่ 3 พ.ศ.2555-2559 ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ แต่กลับพบว่า หน้าที่การทำงานของ สท. เป็นหน่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่าน 3 สำนัก ได้แก่ สทต. สทอ. และ สทส. มากกว่าทำบทบาทหน้าที่การกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ ภารกิจหลักยังเน้นให้การให้บุคลากรลงไปปฏิบัติงานร่วมกับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง (ดังภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2)

ภาพที่ 1 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาลี้คมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2555 - 2559

ภาพที่ 2 การขับเคลื่อนงานของ สท. ผ่านกลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ พ.ศ.2555-2559

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สท. มีแผนระดับชาติ 3 แผน ได้แก่

- 1) แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555-2559)
- 2) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559 และ
- 3) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ.2552)

นอกจากนี้ยังพบว่า แต่ละสำนักก็มีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะกลุ่ม จุดเน้นการทำงานคือ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพัฒนา สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม คุ้มครองทางสังคม เสริมพลัง

4. ความท้าทายใหม่ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ สท. ควรทบทวนการบรรลุภารกิจ บทบาทของ สท. ในประเด็นใดมากน้อยและนำมาปรับทิศทางการทำงานที่ควรจะเป็นในการปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ในอนาคต

5. ยุทธศาสตร์สร้างความรู้นำสังคมที่เป็นพลังอำนาจการขับเคลื่อนสังคมไทย โดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อวางระบบ ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทางใหม่เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายในอนาคตอย่างน้อย 10 -20 ปีข้างหน้า การพัฒนาองค์ความรู้ชุดวิจัยเชิงอนาคตมากกว่าการวิจัยตามงบประมาณรายปี การประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ว่ามีความก้าวหน้าในประเด็นใดบ้าง และประเด็นใดที่ไม่สอดคล้องต้องรีบปรับปรุง พัฒนาให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนสร้างคน สร้างชาติ : สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.)

1) ออกแบบระบบการคุ้มครองทางสังคมกับกลุ่มเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับสากล ระดับภูมิภาค ควบคู่กับระดับชาติและระดับท้องถิ่นในลักษณะ 4 ภาคียุทธศาสตร์ตามประเด็นของกลุ่มเป้าหมาย เช่นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรปรับยุทธศาสตร์การทำงานบูรณาการเชื่อมโยงกับภาคียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานสังคมร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย (ท้องที่ : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2) พัฒนามาตรการ กลไก และนวัตกรรม ในการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างการบริหารราชการใหม่ที่จะเกิดขึ้น

3) เสริมสร้างความเข้มแข็งและบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมายผ่านการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคี

ยุทธศาสตร์รวมทั้งการส่งเสริม เพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมขับเคลื่อนงาน สร้างคน สร้างชาติ อย่างต่อเนื่อง

4) พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีศักยภาพเป็นองค์กรกลางในการพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย โดย บูรณาการงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.)

2. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านเด็กและเยาวชน

1) บูรณาการการทำงานด้านเด็กและเยาวชนทั้งงานป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเรื่อง การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและปัญหาเรื่องยาเสพติด ควรให้มีการคุ้มครองเรื่องสิทธิและความรุนแรงในเด็ก และเยาวชน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน รวมทั้งควรวางมาตรการรูปแบบการทำงาน ที่เปิดโอกาสต่อการมีส่วนร่วมอย่างอิสระและเน้นประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงของเด็ก ตลอดไปถึงความ ต่อเนื่องของการทำงานในระยะยาว

2) พัฒนาระบบการวิจัยของ สท. จากการศึกษาวิจัยทางวิชาการในงานด้านเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้เกิดความเชื่อมโยงและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่สนับสนุนต่อกัน สอดคล้องกับโครงสร้าง บริบทสังคม วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

3) สนับสนุนบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ในการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการทำงานเพื่อสร้างเครือข่าย โดยเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายหลัก ที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน (โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของกลุ่มเด็กเป้าหมาย) ครอบครัว สถาบันการศึกษา วัด ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ควรส่งเสริม การกระจายอำนาจการตัดสินใจในการทำงานกับระดับพื้นที่

4) สนับสนุนการทำงานในระบบ “เครือข่ายพี่เลี้ยง” ให้กับองค์กรสภาเด็กและเยาวชน ทุกระดับ โดยสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้เด็กและ เยาวชนนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และพัฒนาศักยภาพตนเอง

5) นำแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) มาใช้ในการทำงานทั้งมิติสังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี

6) ส่งเสริมการสร้างมาตรการทางเลือก ได้แก่ มาตรการการป้องกันปัญหาความเครียด และการพนันในเด็กจากการศึกษาวิจัยทางวิชาการเชิงลึก มาตรการสร้างระบบสวัสดิการที่เน้นในเรื่องของการ พัฒนาสุขภาวะทางจิตเพื่อป้องกัน และเยียวยาปัญหาสุขภาวะทางกายของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง มาตรการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานต่อสถานการณ์ปัญหาด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความเหมาะสมในการทำงาน มาตรการการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม เรื่องเด็กและเยาวชนของสื่อ

7) ส่งเสริมการสร้างทัศนคติเชิงบวก สร้างความตระหนักต่อความสำคัญและคุณค่าของการพัฒนาทรัพยากรเด็กและเยาวชนให้กว้างขวางกว่าระดับครอบครัว เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศ

8) บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภายในของ สท. ด้านระบบติดตามและกำกับ การขับเคลื่อนงานไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงประเด็น การประเมินผล การใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยพัฒนาตัวชี้วัดทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณในการทำงานด้านเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

9) ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเด็กและเยาวชนในระดับอาเซียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมาตรฐานในการทำงานด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน

3. ข้อเสนอด้านนโยบายผู้ด้อยโอกาส

1) นิยามกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสให้ชัดเจนและสอดคล้องกับข้อกำหนดผู้รับบริการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2550)

2) มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม และควรมีการจัดทำบัญชีรายจ่ายด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสแต่ละกลุ่ม

3) มีมาตรการการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเสี่ยงใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปิดประชาคมอาเซียน (+3+6)

4) มีการทบทวน กำหนดนโยบาย กฎหมาย มาตรการ รองรับกับการเคลื่อนย้ายประชากรเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่อความมั่นคงและสวัสดิการของผู้ด้อยโอกาส

5) สร้างมาตรการการคุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น สิทธิทางกฎหมาย การร้องขอทนายความอาสา การคุ้มครองสวัสดิภาพไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งทบทวนระเบียบ ข้อกำหนด แนวทางที่ไม่เอื้อต่อการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ และระบบบริการทางสังคม

6) ปรับทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อผู้ด้อยโอกาส เพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ หรือกีดกันจากสังคมโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4. ข้อเสนอด้านนโยบายผู้สูงอายุ

1) ส่งเสริมมาตรการการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจยามชราภาพผ่านมาตรการทางภาษีอากร โดยกำหนดให้มีค่าลดหย่อนภาษีรายได้ประเภทต่าง ๆ ลักษณะของมาตรการมีทั้งที่เป็นมาตรการเพื่อบรรเทาภาระภาษีอากรให้แก่ผู้สูงอายุ มาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจประชากรวัยทำงานในการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจยามชราภาพและมาตรการส่งเสริมการสร้างหลักประกันด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากร

- 2) เร่งดำเนินการเรื่องสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจในสังคมสูงวัยด้วยการส่งเสริมการออม รัฐควรขับเคลื่อนพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติไปดำเนินการให้เกิดผลโดยเร็วที่สุด รัฐช่วยสนับสนุนซึ่งควรจะได้มีการดำเนินงานไปแล้วตามที่พระราชบัญญัติกำหนดแต่ยังถูกชะลอไว้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัย รัฐควรเร่งดำเนินการเรื่องกองทุนการออมแห่งชาติให้เป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุดพร้อมทั้งเร่งพัฒนาระบบหลักประกันทางเศรษฐกิจในรูปแบบอื่นๆ
- 3) รัฐบาลควรผลักดันให้เกิดการแปลงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการจัดสรรงบประมาณรองรับ และสนับสนุนให้ท้องถิ่นเพิ่มบทบาทการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนให้มากยิ่งขึ้น
- 4) รัฐบาลควรสร้างมาตรการจูงใจแก่นายจ้างเพื่อจ้างแรงงานสูงอายุและแรงจูงใจให้แรงงานสูงอายุยังคงทำงานต่อหลังเกษียณอายุยิ่งไปกว่านั้นเพื่อให้แรงงานสามารถทำงานอยู่ได้ยาวนานขึ้น ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือแรงงานให้สามารถสร้างเสริมสุขภาพที่ดีตั้งแต่อายุน้อย อีกทั้งเพื่อจะทำให้ผู้สูงอายุ ในอนาคตมีผลิตภาพตามอายุเพิ่มสูงขึ้น
- 5) ภาครัฐควรพัฒนาระบบการศึกษาที่มุ่งให้แรงงานได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับงานอาชีพ
- 6) ติดตามการดำเนินงานตามมติ และรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติคราวต่อไป รวมทั้งให้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ดำเนินงานขับเคลื่อนมติสมัชชาปฏิรูประดับชาติและมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนมติที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน ให้ปรากฏผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม
- 7) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดสัดส่วนของการจ่ายเงินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ และสภาพปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นธรรมในกลุ่มประชากรสูงอายุ
- 8) มีการขยายบทบาทของกองทุนผู้สูงอายุจากการเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนไปเป็นผู้ร่วมดำเนินงาน โดยมีค่าใช้จ่ายประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่กองทุนฯ ควรเพิ่มบทบาทเป็นผู้ร่วมดำเนินการร่วมประชุม ให้คำปรึกษา แนะนำในเชิงการบริหารจัดการ และการเปิดโอกาสและเปิดช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้สูงอายุโดยตรงและต่อเนื่อง
- 9) ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุ ในกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาก่อนการโครงการเบื้องต้นก่อนส่งส่วนกลาง
- 10) เพิ่มศักยภาพขององค์กรธุรกิจเพื่อสามารถรับมือต่อสังคมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

- 11) สร้างเครือข่ายการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในส่วนภูมิภาคและองค์กรที่เป็นตัวแทนผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุฯ และแกนนำผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งกองทุนผู้สูงอายุได้ โดยให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้กู้ การติดตามการคืนเงินกู้ การติดตาม และให้คำแนะนำในการจัดทำโครงการได้
- 12) เร่งพัฒนาระบบดูแลระยะยาวที่บูรณาการทั้งมิติสุขภาพเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้นานที่สุด
- 13) เพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถของชมรมผู้สูงอายุและกระบวนการสมาชิกผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้สูงอายุ
- 14) ชุมชนควรเข้ามาปรับปรุงสถานที่พักอาศัยของผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัย และสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุในเรื่องเอกสาร/คู่มือในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และมีการจัดฝึกอบรมความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
- 15) ภาครัฐ/จังหวัด ควรส่งเสริมหรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปดูแลผู้สูงอายุหรือจัดหาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมาช่วยผู้ดูแลผู้สูงอายุเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมหรือช่วยเหลือผู้ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น
- 16) รัฐควรพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวที่มีมาตรฐาน เน้นการให้ผู้สูงอายุอยู่กับสังคม/ชุมชนให้ได้นานที่สุด และเน้นการพัฒนาระบบการดูแล ชั้นกลาง (ส่งต่อหรือเปลี่ยนผ่านจากสถานพยาบาลสู่ครอบครัว)
- 17) เพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ใกล้ตัว เข้าใจ เข้าถึง) และชมรมผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในการดูแลส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนให้มากขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาระบบบริการและสวัสดิการที่จะรองรับประชากรสูงอายุที่มีลักษณะและความต้องการเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตร หรืออยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุที่ยากจนในเขตเมือง
- 18) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การอนุมัติเงิน คุณสมบัติผู้กู้กองทุนผู้สูงอายุให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในเขตชนบทมากขึ้น